

А. І. ДЕНИСОВ

аспірант кафедри господарського права
Національного юридичного
університету імені Ярослава Мудрого,
Харків
andigoden@mail.ru

СТАНОВЛЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ: ГОСПОДАРСЬКО-ПРАВОВИЙ КОНТЕКСТ

Досліджено історію становлення інноваційної системи України. Запропоновано поділ історії становлення інноваційної системи України на певні етапи, встановлено закономірності таких етапів.

Ключові слова: інноваційна система, захист майнових та особистих немайнових прав, засоби господарсько-правового регулювання, інноваційна модель.

Постановка проблеми. Для того щоб модернізувати вітчизняну інноваційну систему, необхідно перш за все вивчити історію її розвитку. Потрібно дослідити тенденції її розвитку, врахувати помилки, що були допущені при її розбудові, та посилити існуючі позитивні риси. Отже, лише за допомогою якісного аналізу історії питання можливо розробити нову інноваційну модель українського суспільства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми сучасної інноваційної системи України та правовідносин у науково-технічній сфері за часів СРСР досліджували Л. Л. Антонюк, Ю. Є. Атаманова, М. В. Гордон, О. М. Давидюк, В. А. Дозорцев, І. А. Зенін, Т. М. Пашута, В. П. Розсохін та ін. Науковцями було створено і розширено понятійний апарат, розроблено ряд концепцій та запропоновано позитивні зміни до правового регулювання відносин, що пов'язані з інноваційною системою країни.

Формулювання цілей. Метою статті є дослідження історії становлення інноваційної системи України, пошук проблем цієї системи з метою їх подолання, аналіз тенденцій розвитку інноваційної системи держави.

Виклад основного матеріалу. Інноваційна система України бере свої витoki у періоді, коли наша держава входила до складу СРСР. До 1960-х рр. наукова діяльність, що стосувалася інноваційної діяльності, була досить обмеженою. Так, правовому дослідженню наукових відносин була присвячена лише одна монографічна робота Г. І. Федькіна [1].

Саме у зазначений період виник певний спір, які саме відносини мають регулювати питання, пов'язані з науковими відкриттями. Дискусійним було питання: чи є об'єктами авторського права інновації (хоча тоді таке поняття ще не використовували, а оперували терміном «наукові відкриття»).

М. В. Гордон вважав, що «об'єктом авторського права слід вважати не просто працю автора та не ідеї, що виражені автором, а твір як комплекс ідей та образів, що отримують своє суб'єктивне уособлення в готовій праці. Тому наукові відкриття не можуть фігурувати як об'єкт авторського права, оскільки процес використання такого відкриття не можна пов'язувати з використанням об'єктивно вираженої праці автора» [2, с. 59].

Однак існувала й інша думка. Так, В. І. Серебровський зазначав, що наукове відкриття може бути об'єктом авторського права і мати відповідний захист. Однак для цього воно має отримати об'єктивну форму та бути здатним до відтворення [3, с. 256].

Іншу точку зору висловили Н. А. Райгородський та В. І. Корецький. Вони вважали, що наукове відкриття завжди підлягає захисту нормами авторського права, незалежно від форми та способу відтворення такого відкриття. В. І. Корецький зазначав, що «якщо виходити з того, що вчений зробив наукове відкриття, яке є встановленням невідомих раніше об'єктивно існуючих явищ, властивостей та закономірностей матеріального світу, то поза сумнівом, що воно володіє об'єктивною формою, сприяє розвитку соціалістичної культури і є результатом трудової творчої діяльності автора, тобто всіма ознаками твору, що охороняється авторським правом (ознака відтворюваності поглинається ознакою об'єктивної форми)». Водночас В. І. Корецький наполягав, що охорона наукових відкриттів не може здійснюватися і авторським, і винахідницьким правом. Так, якщо існують норми винахідницького права, які регулюють відносини, що розглядаються, то для регулювання таких відносин недопустимим є використання норм авторського права [3, с. 255–256].

Правова доктрина пішла тим шляхом, що формою реалізації науково-дослідної діяльності вважалося створення та впровадження у виробництво винаходу. Отже, науково-дослідна робота, що не доходила до цього етапу, фак-

тично не отримувала відповідного правового захисту [4, с. 315]. Тобто майже не існувало захисту вчених, що розробляли теоретичні концепції, розробляли теоретичні основи майбутніх приладів тощо.

Розглядаючи прогрес правової думки радянського періоду, неможливо не відмітити Постанову ЦК КПРС і Ради Міністрів СРСР від 24 вересня 1968 р. «Про заходи щодо підвищення ефективності роботи наукових організацій та прискорення використання в народному господарстві досягнень науки і техніки». Саме ця Постанова запровадила інститут державного наукового, технічного та економічного прогнозування розвитку як народного господарства в цілому, так і окремих його галузей. Визначним є і той факт, що Постановою було запроваджено також прогнозування розвитку не тільки у масштабах СРСР, а й у межах окремих республік.

Ю. Є. Атаманова зазначає, що цією Постановою «було закладено багаторівневу систему прогнозування та планування науково-технічного прогресу, яка охоплювала державний, галузевий і республіканський рівні... прогнозуванню розвитку науки й техніки було надано загальнодержавного значення — воно становило підґрунтя системи планування соціально-економічного розвитку країни на всіх рівнях» [5, с. 16–17].

Ця Постанова передбачала обов'язковість розроблення довгострокових (15 років) науково-технічних прогнозів та галузевих, республіканських та для кожної наукової установи (підприємства) планів на строк у п'ять років та один рік.

Основною формою державного планування розвитку науки і техніки встановлювався п'ятирічний план, що розробляється виходячи із завдань розвитку економіки країни і основних напрямів розвитку науки і техніки на перспективний період.

12 липня 1979 р. ЦК КПРС та Рада Міністрів СРСР прийняли Постанову «Про покращення планування та посилення впливу господарського механізму й підвищення ефективності виробництва та якості роботи». Ця Постанова значно реформувала систему планування та прогнозування науково-технічної діяльності в державі та функціонування інноваційної системи.

Постановою було запроваджено два види науково-технічних прогнозів — на десять і на двадцять років.

Позитивним вбачається викладена у Постанові вимога завершити у 1980 р. переведення науково-дослідних, конструкторських, проектно-конструкторських і технологічних організацій, дослідних (експериментальних) підприємств, науково-виробничих і виробничих об'єднань (підприємств) промислових міністерств на госпрозрахункову систему організації робіт із створення, освоєння і впровадження нової техніки на основі замовлень-нарядів (договорів).

Переведення науково-дослідних установ на госпрозрахунок є безсумнівно позитивним кроком, оскільки така позиція призводить до певної комерціалізації досліджень — за такої ситуації науково-дослідна діяльність відбувається у напрямі бажаному для безпосередньо виробників продукції, а не керується адміністративними засобами.

Також неможливо не зазначити, що у Постанові проголошувалася необхідність створення у міністерствах і відомствах єдиного фонду розвитку науки і техніки для фінансування науково-дослідних, дослідно-конструкторських і технологічних робіт і відшкодування витрат, пов'язаних із розробкою й освоєнням нових видів продукції і технологічних процесів, з упровадженням наукової організації праці, а також для фінансування додаткових витрат із поліпшення якості продукції і підвищених витрат у перші роки виробництва нової продукції.

Існування такого фонду, безсумнівно, вказує, що державна підтримка здебільшого надавалась для впровадження нових технологій у виробництво, а не науково-дослідним установам для проведення досліджень, що ще не могли впровадитись у виробництво.

У цілому Постанова впроваджувала нову модель процесу створення та впровадження у виробництво нових технологій. Тепер пріоритет у фінансуванні надавався технологіям, впровадження у виробництво яких було рентабельним (переведення науково-дослідних установ на госпрозрахунок). Ця тенденція розвивалась і надалі, коли наприкінці існування СРСР майже всі науково-дослідні установи перейшли на режим самофінансування. Крім того, створення єдиного фонду розвитку науки і техніки певним чином централізувало систему державної підтримки науково-дослідних установ та виробників, що впроваджували нові технології.

Однак залишалась невирішеною проблема правового регулювання відносин, пов'язаних із технологіями, що прямо не впроваджуються у виробництво.

Проблему недостатньої захищеності прав на технології, що прямо не впроваджуються у виробництво, досліджував В. П. Розсохін. Вчений зазначав, що такі дослідження (він виокремлював такі види, як: видатні відкриття, піонерські винаходи, які вирішують концептуальні технічні завдання, й інші авангардні результати досліджень, що служать основою для створення техніки і технології нових поколінь), хоча і становлять лише незначну частину від загальної кількості досліджень, але вкрай важливі для «переходу до революційного типу розвитку науково-технічного прогресу» [6, с. 6]. І хоча об'єктом дослідження В. П. Розсохіна виступали не права на такі технології, що потребували захисту, а проблеми впровадження революційних досягнень природних і технічних наук, однак перехід до розгляду і дослідження цієї проблеми є знаковим.

В. П. Розсохін також активно працював і над понятійним апаратом інноваційної сфери. Він розробив концепцію фундаментально нових досягнень науки і техніки. Під ними він розумів такі досягнення, що дають змогу замінити базові технології одразу в кількох сферах чи навіть галузях виробництва [6, с. 11].

Великими проблемами правового регулювання інноваційних відносин у СРСР були також фрагментарність правового регулювання, недостатня систематизація і кодифікація відповідних правових норм.

Так, В. А. Дозорцев зазначає, що у законодавстві про науково-технічну діяльність наявні значні суперечності і прогалини. Крім того, більшість норм науково-технічного права містилась у відомчих актах, а не була зафіксована у вигляді законів СРСР. При цьому не існувало чіткого поділу компетенції різних відомств з видання нормативних актів, що регулювали б відносини у сфері науково-технічного прогресу [7, с. 162–163].

Існувала суперечка серед радянських правників і щодо того, яка галузь права має регулювати науково-технічні відносини (поняття «інноваційні відносини» ще не використовувалося). Ю. Є. Атаманова виокремлює такі основні погляди на це питання: науково-технічне право є самостійною галуззю права; науково-технічне право є комплексною галуззю права; науково-технічне право не є галуззю права взагалі, а лише правовий комплекс; науково-технічне право входить до складу господарського права [5, с. 36–37].

Наприкінці існування СРСР, а тим паче після його розпаду, відбулась стрімка зміна інноваційної системи держави. Так, було значно скорочено адміністративні методи регулювання інноваційних відносин. Тепер замовником проведення дослідницької діяльності, як правило, виступав виробник продукції, а не державні органи. Це фактично стало одним із наслідків переходу України до ринкової економіки.

Також з'явилися терміни «інновація», «інноваційні відносини», «інноваційна політика» і т. д. Більш того, такі поняття закріплені у законодавстві України.

Вперше термін «інноваційна діяльність» було використано у Законі України «Про інвестиційну діяльність», який було прийнято у 1991 р. При цьому інноваційна діяльність розглядалась як форма інвестиційної діяльності, метою якої виступає впровадження досягнень науково-технічного прогресу у виробництво й соціальну сферу.

Однак вбачається недоцільним розглядати інноваційну діяльність у такому аспекті. Інноваційна діяльність все ж таки не форма інвестиційної діяльності, а окремий вид діяльності. Крім того, ця діяльність включає не тільки впровадження наукових досягнень у виробництво, а й будь-яке комерційне використання таких досягнень. Законодавець також підтримує цю думку, зазначивши

у чинному Законі України «Про інноваційну діяльність», що інноваційна діяльність — діяльність, що спрямована на використання й комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок і зумовлює випуск на ринок нових конкурентоздатних товарів і послуг.

Таким чином, будь-яка діяльність із комерціалізації наукових досліджень, що не направлена на впровадження таких досліджень у виробництво (наприклад, створення нових технологій з метою їх продажу), також була прирівняна до інноваційної діяльності.

Інше визначення міститься у чинному Законі України «Про інвестиційну діяльність», згідно з яким інноваційною діяльністю є сукупність заходів, спрямованих на створення, впровадження, поширення та реалізацію інновацій відповідно до Закону України «Про інноваційну діяльність» з метою отримання комерційного та/або соціального ефекту, які здійснюються шляхом реалізації інвестицій, вкладених в об'єкти інноваційної діяльності.

Ця норма теж зазначає, що інноваційна діяльність охоплює не тільки відносини із впровадження наукових досягнень у виробництво, а й з їх створення, поширення та реалізації.

Таким чином, можна побачити, що за часів існування України поняття «інноваційна діяльність» дещо змінило своє значення.

Головний закон у сфері забезпечення національної економічної безпеки, а саме Закон України «Про основи національної безпеки України» визначає, що пріоритетом національних інтересів України є, зокрема, збереження та зміцнення науково-технологічного потенціалу, утвердження інноваційної моделі розвитку.

Інноваційна модель розвитку держави була проголошена 13 липня 1999 р. Концепцією науково-технологічного та інноваційного розвитку. Пізніше ця модель була проголошена у багатьох інших програмних документах.

Револьюційним було також створення ринку технологій як інституту інноваційної системи держави. І хоча зараз цей інститут ще працює не досконалим, однак саме його створення є знаковим.

Також характерною для цього періоду стала розробка нових термінів та переробка старих. Так, зараз актуальною є суперечка щодо правового статусу технології. Існуюче законодавство не містить однозначного визначення цього терміна, оскільки визначення, що містяться у різних нормативно-правових актах, відрізняються одне від одного.

Л. Л. Антонюк зазначає, що технологія — сукупність наукових та технічних знань про прийоми та засоби виробництва, його організації та управління в умовах посилення поділу праці, розвитку застосування машин для отримання продукції з певними якостями [8, с. 10]. Т. М. Пашута та О. М. Шкільнюк вважають, що технологія є спеціальною інформацією, що

необхідна для розробки, виробництва чи використання виробів [9, с. 58]. За Є. Буравльовим і В. Стогнієм, технологія — це сукупність методів і процесів виробництва або надання послуг [10, с. 35]. О. М. Давидюк наводить таке визначення технології — це актив суб'єкта господарювання, що є закритою системою взаємопов'язаних у суворій послідовності та логічній взаємодії компонентів, а саме: виробничих методів і процесів; відомостей про послідовність окремих операцій; результатів науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт, проектної документації; охоронних документів, що підтверджують правомірність використання об'єктів права інтелектуальної власності, які входять до її складу; механізмів, устаткування, приладів, приборів, верстатів і т. д., що нерозривно пов'язані між собою матеріальними, енергетичними, інформаційними зв'язками, взаємодія між якими, за визначеним алгоритмом, дозволяє реалізувати спільну мету — виробництво певного продукту чи надання певної послуги, який за своїми характеристиками та внутрішніми властивостями здатний внести кардинальні зміни у розвиток технологічного укладу та характеру виробництва з різноманітними соціальними наслідками [11, с. 23].

Значні досягнення можна відзначити у сфері систематизації інноваційного законодавства. Було прийнято багато нормативно-правових актів як у формі законів (Закон України «Про інноваційну діяльність», Закон України «Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків», Закон України «Про наукову та науково-технічну діяльність», Закон України «Про пріоритетні напрямки розвитку науки і техніки», Закон України «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій» та ін.), так і у формі підзаконних актів (Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Державної цільової економічної програми “Створення в Україні інноваційної інфраструктури” на 2009–2013 роки», наказ Міністерства освіти і науки «Щодо затвердження методики проведення державної експертизи інноваційних проектів» та ін.).

Однак все ж таки вбачається недоцільним правове регулювання інноваційних відносин підзаконними нормативно-правовими актами. Це призводить до розпорошення норм та має антисистемний характер.

Існували і певні спроби кодифікувати інноваційне законодавство. У 2011 р. було створено проект Інноваційного кодексу України і подано його на розгляд до Адміністрації Президента. Однак, на жаль, Кодекс так і не було прийнято. Через це основні норми, що регулюють інноваційні відносини, залишаються розпорошеними по багатьох нормативно-правових актах, а іноді трапляються суперечності між існуючими нормами. Вбачається доцільним все ж таки прийняти певний кодифікований нормативно-правовий акт для встановлення єдиного правового регулювання усіх зазначених відносин.

Значним позитивним кроком можна назвати закріплення самого поняття «інноваційна система» на державному рівні.

Відповідно до Розпорядження Кабінету Міністрів «Про схвалення Концепції розвитку національної інноваційної системи» від 17 червня 2009 р. № 680-р (далі — Розпорядження), інноваційна система — це сукупність законодавчих, структурних і функціональних компонентів (інституцій), які задіяні у процесі створення та застосування наукових знань та технологій і визначають правові, економічні, організаційні та соціальні умови для забезпечення інноваційного процесу.

Національна інноваційна система включає підсистеми: державного регулювання; освіти; генерації знань; інноваційної інфраструктури; виробництва.

І. Ю. Матюшенко виокремлює таких основних суб'єктів інноваційної діяльності: організації Національної академії наук, університети, великі об'єкти НДІ і КБ, малі підприємства науково-технічної сфери, інноваційні технологічні центри на базі конверсійних підприємств, великі промислові підприємства, консалтингові фірми [12, с. 5–6].

Однак наданий перелік вбачається безсистемним. Проте слід зазначити, що виходячи з існуючої структури законодавства України та законодавчо закріпленої термінології, вбачається доцільним виокремити таку підсистему інноваційної системи, як інноваційна діяльність. Відповідно до ст. 1 Закону України «Про інноваційну діяльність» інноваційна діяльність — діяльність, що спрямована на використання й комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок і зумовлює випуск на ринок нових конкурентоздатних товарів і послуг. Виходячи з визначення інноваційної інфраструктури, наведеного у цій статті (інноваційна інфраструктура — сукупність підприємств, організацій, установ, їх об'єднань, асоціацій будь-якої форми власності, що надають послуги із забезпечення інноваційної діяльності (фінансові, консалтингові, маркетингові, інформаційно-комунікативні, юридичні, освітні тощо)), можна дійти висновку, що інноваційна інфраструктура являє собою підсистему інноваційної діяльності. Те саме можна сказати і про генерацію знань та виробництво.

Отже, пропонується поділ інноваційної системи на такі підсистеми: державне регулювання, освіта та інноваційна діяльність (що, у свою чергу, складається з підсистем генерації знань, інноваційної інфраструктури та інноваційного виробництва).

Суб'єктів інноваційної системи у Розпорядженні подано лише у формі переліку, неповно і безсистемно. Так, до суб'єктів, що здійснюють державне регулювання інноваційної системи, необхідно додати інституції, що забезпечують національну технологічну безпеку.

Крім того, слід зазначити, що певні суб'єкти можуть входити до різних категорій суб'єктів. Так, науково-виробниче підприємство може входити до суб'єктів освіти, генерації знань та виробництва одночасно.

Крім того, визначення інноваційної системи та її структура має міститись не у підзаконних актах, а у законі (наприклад, Законі України «Про інноваційну діяльність»).

Інноваційну систему можна розглядати і з інших точок зору. Так, інноваційну систему можна розглядати як сукупність підсистем з надання освіти, розробки інновацій, впровадження інновацій у виробництво, виробництва інноваційного продукту, реалізації інноваційного продукту, регулювання інноваційних правовідносин, надання певних послуг суб'єктам інноваційної діяльності (створення ринків технологій, надання консалтингових послуг тощо).

Крім того, можна виокремити інноваційну систему держави та інноваційну систему певної галузі чи території.

Інноваційна система поділена на два великі сектори — державний та приватний.

Значною сферою інноваційної системи виступає інвестиційна система, що передбачає фінансування інноваційної діяльності. Об'єктом інноваційної системи виступають інновації.

Висновки. Отже, підсумовуючи зазначене вище, можна дійти висновку, що ми маємо змогу виокремити два основних етапи існування інноваційної системи нашої країни.

Першим етапом був радянський період. Для нього характерними були концентрація уваги лише на впровадженні технології у виробництво і ігнорування захисту прав на технології, що неможливо одразу впровадити у виробництво, широке використання адміністративних засобів регулювання науково-технічних відносин, формування систем прогнозування та планування науково-технічної діяльності, створення певного понятійного апарату, відсутність системності законодавства.

Другий етап можна назвати сучасним етапом існування інноваційної системи України. Для цього етапу характерним є відхід від регулювання науково-технічних відносин переважно адміністративними засобами, певна (хоча і недостатня) систематизація існуючого законодавства, відхід від радянського підходу розгляду науково-технічного прогресу лише в контексті впровадження технологій у виробництво, значне розширення понятійного апарату, формування нових інститутів інноваційної системи держави. Крім того, на цьому етапі утворено термін «інноваційна система» і розпочато розгляд цього явища в цілому.

Найбільш значущою проблемою на сучасному етапі стала недостатня систематизованість та повнота українського інноваційного законодавства. Для подолання цієї проблеми вбачається доречним прийняття спеціального кодифікованого нормативно-правового акта (наприклад, Інноваційного кодексу України), що мав би вищу юридичну силу за численні існуючі підзаконні акти, та сприяв би подоланню прогалин у законодавстві та суперечностей у існуючому законодавстві (як термінологічних, так і регулятивних).

Необхідним вбачається внесення змін до законів України «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій», «Про інноваційну діяльність», «Про інвестиційну діяльність» з метою подолання існуючих суперечностей у цих нормативно-правових актах, що призводять до колізій. Крім того, пропонується модернізувати понятійну базу, що міститься у цих актах, щоб вона відповідала існуючим реаліям.

Корисним вбачається відхід від практики регулювання інноваційних правовідносин підзаконними нормативно-правовими актами, оскільки таке регулювання має здійснюватись на рівні закону.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Зенин И. А. Наука и техника в гражданском праве / И. А. Зенин. – М. : Изд-во МГУ, 1977. – 208 с.
2. Гордон М. В. Советское авторское право / М. В. Гордон. – М. : Юрид. лит., 1955. – 232 с.
3. Корецкий В. И. Авторские правоотношения в СССР / В. И. Корецкий. – Сталинабад (Душанбе), 1959. – 372 с.
4. Правовые вопросы научно-технического прогресса в СССР / под общ. ред. М. М. Богуславского. – М. : Наука, 1967. – 511 с.
5. Атаманова Ю. Є. Господарсько-правове забезпечення інноваційної політики держави : монографія / Ю. Є. Атаманова. – Х. : ФІНН, 2008. – 424 с.
6. Рассохин В. П. Организационно-правовые проблемы внедрения в производство принципиально новых достижений науки и техники : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : спец. 12.00.02 – «Государственное право и управление; советское строительство; административное право; финансовое право» / В. П. Рассохин ; Академия наук СССР. Институт государства и права. – М., 1987. – 45 с.
7. Дозорцев В. А. Законодательство и научно-технический прогресс / В. А. Дозорцев. – М. : Юрид. лит., 1978. – 191 с.
8. Антонюк Л. Л. Інновації: теорія, механізм розробки та комерціалізації / Л. Л. Антонюк, А. М. Поручник, В. С. Савчук. – К. : КНЕУ, 2003. – 394 с.
9. Пашута М. Т. Інновації: понятійно-термінологічний апарат, економічна сутність та шляхи стимулювання / М. Т. Пашута, О. М. Шкільнюк. – К. : Центр навч. л-ри, 2005. – 118 с.
10. Буравльов Є. Науково-технологічна безпека України у контексті глобалізації / Є. Буравльов, В. Стогній // Вісн. НАН України. – 2005. – № 3. – С. 32–40.

11. Давидюк О. М. Технологія як об'єкт господарсько-правового регулювання : монографія / О. М. Давидюк. – Х. : ФІНН, 2010. – 176 с.
12. Перспективи створення національної інноваційної системи в Україні [Електронний ресурс] / І. Ю. Матюшенко. – Режим доступу: http://iee.org.ua/files/alushta/13-matyushenko-perspektyvy_stv.pdf.

Стаття надійшла до редакції 07.04.2015.

Рецензент — доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент НАПрН України В. Л. Яроцький, Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, м. Харків, Україна.

Reviewer — Jarocki V. L., doctor of legal Sciences, Professor, member-correspondent of national Academy of Law of Ukraine, Yaroslav Mudryi National Law University, Kharkiv, Ukraine.

А. И. ДЕНИСОВ

аспирант кафедри хозяйственного права Национального юридического университета имени Ярослава Мудрого, Харьков

СТАНОВЛЕНИЕ ИННОВАЦИОННОЙ СИСТЕМЫ УКРАИНЫ: ХОЗЯЙСТВЕННО-ПРАВОВОЙ КОНТЕКСТ

Исследована история становления инновационной системы Украины. Предложено разделение истории становления инновационной системы Украины на определенные этапы, установлены закономерности таких этапов.

Ключевые слова: инновационная система, защита имущественных и личных неимущественных прав, средства хозяйственно-правового регулирования, инновационная модель.

A. I. DENYSOV

PhD. Student, the Economic Law Department, Yaroslav Mudryi National Law University, Kharkiv

FORMATION OF THE INNOVATIVE SYSTEM OF UKRAINE: AN ECONOMIC AND LEGAL ASPECT

Problem setting. There is a need to study the history of the domestic innovative system development, to take into consideration failures committed in the process of its formation, and to strengthen current advantages in order to modernize the domestic innovative system.

Recent research and publications analysis. Issues of a state innovative system and legal relationships in the scientific and technological field have been researched by L. L. An-

toniuk, Yu. Ye. Atamanova, M. V. Hordon, O. M. Davydiuk, V. A. Dozortsev, I. A. Zenin, T. M. Pashuta, V. P. Rozsokhin, etc.

Paper objective. The article purpose is to research the history of the Ukrainian innovative system formation, to search problems of this system in order to overcome them, to analyze tendencies of the state innovative system development.

Paper main body. The history of the Ukrainian innovative system formation can be conditionally divided into two stages: Soviet and contemporary periods. The distinctive characteristics of the first period are the following: conceptual apparatus formation; application of mainly administrative means for regulation of scientific and technological relationships; insufficient commercialization of the scientific and technological field; insufficient systemacy and completeness of the legislation; concentration of attention only at implementation of technologies in production; neglecting protection of rights for technologies, which can't be immediately implemented; creation of a system for forecasting and planning the scientific and technological activity. The distinctive characteristics of the second period are the following: implementation of economic and legal means for regulation of the innovative activity; considerable commercialization of the field; systematization of the current legislation; abandonment of consideration of the scientific and technological progress only in the context of implementation of technologies in production; changes in conceptual apparatus; examination of the innovative system as a phenomenon; formation of new institutions of the state innovative system.

Conclusions of the research. The most significant disadvantages of the Ukrainian innovative system are insufficient completeness and systematization of the domestic innovative legislation, ineffective functioning of the technology market, imperfectness of the conceptual apparatus, and contradictions in legislative acts. It is worth creating a single legislative act regulating relationships associated with the innovative activity. The author proposes to amend the Law of Ukraine «On public regulation of an activity in the technology transfer field» and «On an innovative activity» in order to modernize them and to overcome current contradictions.

Short Abstract for an article

Abstract. The author has examined the history of the Ukrainian innovative system formation. The author has proposed to divide the history of the Ukrainian innovative system formation into certain stages and determined regularities of these stages.

Key words: innovative system, protection of property and personal non-property rights, means of economic and legal regulation, innovative model.